

OBĚŽNÍK

České katolické misie

Ročník XXX

Paříž
listopad-prosinec 1999

Číslo 5-6

Úhelný kámen

Úhelný kámen rozhoduje o pevnosti a směru stavby. Ježíš Kristus jako úhelný kámen je kámen vzácný, pevný. Je možno na něj spolehnout. Stavba jím držená pohromadě nebo jím založená je bezpečná. Nezhroučí se v bouřích života. Nepřijde k výsměchu ten, kdo se o Ježíše Krista opře. Pisatel listu¹ hledí snad i k Ježíšovu kříži, u něhož sedí posměvači a v jehož světle by se mohlo stát, že stavět na úhelném kameni tohoto druhu je bláhové a pošetilé. Ve světle vzkříšení se však ukáže, jak přepevným svorníkem nebo základem je Ježíš Kristus. Je s ním Bůh, je v něm věčnost, a proto jím nemůže opravdu nic otřást. Bez jistoty, že na Ježíše Krista je spolehnutí, není křesťanství, není církve. Můžeme se v mnohém ve světě zklamat, ale v Ježíši Kristu nebudeme zahanbeni.

*Jindřich Mánek (1912 - 1977), protestantský teolog,
jeden z autorů ekumenického překladu Bible.*

Přicházejte tedy k němu, kameni živému, jenž od lidí byl zavržen, ale před Bohem je 'vyvolený a vzácný'. I vy buďte živými kameny, z nichž se staví duchovní dům, abyste byli svatým kněžstvem a přinášeli duchovní oběti, milé Bohu pro Ježíše Krista. Neboť v Písmu stojí: 'Hle, kladu na Siónu kámen vyvolený, úhelný, vzácný; kdo v něj věří, nebude zahanben'. Vám, kteří věříte, je vzácný, ale nevěřícím je to 'kámen, který stavitelé zavrhli; ten se stal kamenem úhelným', ale i 'kamenem, úrazu a skálou pádu'. Oni

¹ Jedná se o první list Petřův.

přicházejí k pádu svým vzdorem proti slovu - k tomu také byli určeni. Vy však jste 'rod vyvolený, královské kněžstvo, národ svatý, lid náležející Bohu', abyste hlásali mocné skutky toho, kdo vás povolal ze tmy do svého podivuhodného světla. Kdysi jste 'vůbec nebyli lid', nyní však jste lid Boží; pro vás 'nebylo slitování', ale nyní jste došli slitování.

První list Petrův 2,4-10.

*SVATOPLUK KARÁSEK je evangelický farář. Je znám jako autor a zpěvák řady písní, které dnes už patří ke "klasice". Knihu rozhovorů o jeho životních osudech nazvanou *Vino tvé výborné*, z níž je následující ukázka, vydalo nakladatelství Kalich.*

Říkal jsem si, že biblická vyznání se nedají postihnout jenom racionálně. Takový žal je těžko teologicky postižitelný, je to báseň, píseň, a my teď z toho děláme racionální záležitost, na biblické hodině se v tom rejpem vědecky, ale přitom je to báseň srdce - a to je na tom cenné a to se nesmí ztratit. (...)

Jednou jsem na ranní pobožnosti, řečené póbě, přednesl hlasem rozhlasového reportéra následující zvěst:

Vážení posluchači, zdravím vás z pražské Lucerny a vítám vás k přímému rozhlasovému přenosu z utkání v boxu. Sál je zaplněný do posledního místečka, atmosféra je nabitá a soupeři se již rozcvičují. Ano, dnes proti sobě nastupují dva dávní soupeři, totiž člověk a ďábel. Satan bude bojovat v červených trenýrkách a člověk v modrých. Rozhodčí, ten důstojný pán všech věků, vítá soupeře, diváci jásají, teď zapískal a zápas započal. A ďábel útočí, je mrštný, mění strany a teď zasáhl člověka, ale člověk se brání, má dobrý kryt, skvěle odráží útoky reprezentanta pekel, je to napínavý zápas, vyrovnaný boj. A teď se vám už hlásím ze třetího kola a mám strach, že ďábel vede na body, podařilo se mu pár přesných úderů, člověk je mírně ořesen, ale bojuje srdnatě dál. A nyní, ajajajaj, ďábel zasáhl člověka, byl to tvrdý pravý direkt přímo do středu obličeje. A teď spodní hák na solar, ďábel je v ohromném náporu a člověk padá k zemi, ďábel není k zastavení, rozhodčí píská, nic to nepomáhá, ďábel skáče po ležícím člověku, kope do něj svými kopyty, jak tohle skončí, dělejte něco, vždyť ho snad roztrhá, já se na to nemohu dívat, to už není zápas, to už není sport, ring je plný krve, diváci jásají, pro Boha něco se musí stát. Ale co to, co se to děje, vážení posluchači, já nevěřím vlastním očím, pan rozhodčí, ano opravdu, soudce ztratil tu svou masku věčného klidu a nadřazenosti. No tohle, soudce přestal být nestranný, zdvihá člověka, podpírá ho, a člověk se vzmáhá, nabírá nové síly, člověk posílen, jako by byl dopován, je opět v boji a to nevídané je, že soudce je s ním, ano, vážení posluchači, soudce je jasně na jeho straně, sám d'ábla netluče, ale straní a pomáhá člověku a posiluje ho, a tak společnými silami je

d'ábel zahnán do rohu ringu, tam oddechuje, supí vzteky , hrozí člověku a řve: "Jen počkej, až zas budeš sám, já tě zrychtuju, to budeš mrkat," a důstojný soudce ukazuje zamítavě rukou a říká: "Ba ne, člověk už nikdy sám nebude, leda že by sám chtěl, ale jinak budeme stále spolu," a d'ábel se v rohu vzteká: "Já se na to můžu vykašlat, to není sport, tohle je sprost'árna, dva proti jednomu," a vážení posluchači, teď začíná d'ábel vzteky brečet. Amen.

(... Bratr profesor Lochman, náš důstojný soudce při pobožnostech, na to řekl: "Byly tam výstižné pasáže, bratře Karásku, pro jednu to jde, ale pro příště se raději pokuste o rozbor nějakého biblického textu.")

(Mírně upraveno.)

Zprávy z Čech, ze Slovenska i odjinud

- 14. listopadu přijel do Prahy na pozvání nadace Člověk v tísni **čečenský ministr zahraničí** Iljas Achmadov. Cílem návštěvy bylo podle ředitele nadace "prolomení informační blokády". Ministerstvo zahraničí se od návštěvy nejdříve distancovalo, poté však umožnilo schůzku Achmadova s vedoucím ruského oddělení. Ruská strana reagovala protestní notou.
- U příležitosti 10. výročí sametové revoluce vyznamenal **Řádem bílého lva** sedm politiků, kteří se zasloužili o pád železné opony. Jsou to Michail Gorbačov, George Bush, Ronald Reagan, Helmut Kohl, Margaret Thatcherová, Lech Walesa a in memoriam François Mitterrand. Gorbačov, Bush, Kohl, Thatcherová, Walesa a Danielle Mitterrandová se při této příležitosti sešli na Pražském hradě.
- Ve věku třiačtyřiceti let zemřel 22. listopadu v americkém Seattlu bývalý předseda Křesťanskodemokratické strany - Československé strany lidové **Josef Lux**.
- **Ministryně zahraničí USA** Madeleine Albrightová navštívila 22. listopadu Slovensko. Vyjádřila jednoznačnou podporu vstupu Slovenska do NATO a Evropské unie. Svůj projev na půdě bratislavské Univerzity Komenského zahájila ve slovenštině výrokem : Když jsem se narodila, byla jsem Českoslovačka a částečně budu Českoslovačka navždy.
- **Známý plot v Matiční ulici** v Ústí nad Labem (o který se mimo jiné zajímal i americký prezident Clinton při návštěvě premiéra Zemana ve Spojených státech) už od 24. listopadu neexistuje. Jeho dlouhou a pohnutou historií (viz minulé Obežníky) ukončilo rozhodnutí vlády přidělit městu dotaci na jeho zbourání a vykoupení domků starousedlíků, kteří chtějí Matiční ulici opustit.
- Prezidenti zemí **Visegrádské čtyřky** (ČR, SR, Polsko a Maďarsko) se sešli 3. prosince ve Vysokých Tatrách. Dohodli se na podpoře vstupu Slovenska do Evropské unie a ochotě pomoci při stabilizaci a rekonstrukci Jugoslávie.
- **Kongres Občanské demokratické strany** se konal 4. a 5. prosince. Předsedou ODS byl opět zvolen Václav Klaus, a to 80 % hlasů, místopředsedy zůstávají Ivan Langer, Miroslav Macek a Libuše Benešová, novým místopředsedou se stal Petr Nečas. Klaus omítl nabídku středopravé koalice (s KDU-ČSL a Uníí svobody), kterou přednesli předsedové těchto stran, a obhájil zachování opoziční smlouvy s ČSSD.
- Ve stejnou dobu se konal i **sjezd Komunistické strany Čech a Moravy** ve Žďáru nad Sázavou. Předsedou strany byl opět zvolen Miroslav Grebeníček. Ve svém projevu odsoudil chyby vedení bývalé KSČ, které vedly k listopadu 1989, a zdůraznil orientaci KSČM na socialismus.
- Podle Českého statistického úřadu z 15. prosince vzrostl **hrubý domácí produkt** ve 3. čtvrtletí

o 0,8%. Je to více než v předcházejícím čtvrtletí, nicméně ve srovnání s minulým rokem HDP klesl o 0,9%. Zlepšující tendence je způsobena stoupajícím vývozem do zemí Evropské unie, které samy zaznamenávají hospodářský růst. Další růst ekonomiky bude podle analytiků velmi závislý na investicích do podnikání, ty však stále klesají.

- Za reálné datum pro **vstup ČR do Evropské unie** považuje předseda vlády Miloš Zeman rok 2003. Jednání o integraci začne v roce 2000, podle představitelů EU však plné členství předních uchazečů nebude možné před rokem 2004.

- Výzva bývalých studentských vůdců z listopadu 1989 **Děkujeme, odejděte!** žádá odstoupení předních českých politiků (s výjimkou Václava Havla), zrušení opoziční smlouvy, demisi vlády a vypsání předčasných voleb. Od 17. listopadu do 17. prosince ji podepsalo na 170 tisíc lidí. Kromě toho výzvu podpořily tisíce lidí na shromážděních, která se pořádala po celé republice začátkem prosince. Nejvíce lidí se sešlo v Praze (asi 50 000, podle pořadatelů až 80 000) a v Brně (asi 5000).

- **Volební preference** vypadaly koncem listopadu takto: Podle agentury Sofres-Factum vede Občanská demokratická strana (21,8%), následuje Komunistická strana Čech a Moravy (17,3%), Unie Svobody (10,1%) a Křesťanskodemokratická unie-Československá strana lidová (8,6%). Podle průzkumu IVVM z poloviny prosince jsou na prvním místě ODS a KSČM (obě 22%), následuje KDU-ČSL (18%) a ČSSD (14%). Nebývale silnou pozici lidovců interpretuje IVVM jako výraz solidarity se stranou nedávno zemřelého Josefa Luxe.

- **Ministr zdravotnictví Ivan David** podal 9. prosince demisi. Demise či odvolání ministra, který byl terčem ostré kritiky, se už delší dobu očekávalo. David je třetím členem vlády, který rezignoval na svou funkci.

- Poslanecká sněmovna schválila 9. prosince **ústavní zákon o referendu**. Referendum by měl vyhlášovat prezident republiky na základě žádosti vlády, nejméně osmdesáti poslanců, nebo alespoň 250 tisíc lidí. Referendum bude platné v případě, že se ho účastní více než polovina oprávněných voličů a více než polovina vysloví souhlas. Předem jsou vyloučeny otázky týkající se demokratických principů státu, lidských práv, rozpočtu a personálních otázek. - Zákon musí ještě schválit Senát.

- Podle odhadu předsedy Českomoravské konfederace odborových svazů Richarda Falbra nedostává v ČR **výplatu** za práci až sto tisíc lidí. Obtíže s placením mají i velké podniky jako je ČKD Dopravní systémy v Praze nebo brněnský Zetor.

- Předseda vlády Miloš Zeman navštívil v doprovodu ministrů financí a průmyslu a obchodu **Vietnam a Čínu**. Cílem cesty bylo získání trhů, které ČR ztratila po roce 1989. "Prioritou jednání byly obchodní otázky, ale předestřel jsem čínským představitelům i naši vizi parlamentní demokracie", řekl premiér.

- V roce 1999 navštívilo ČR 92,9 miliónů **turistů** z ciziny, což znamená mírný pokles oproti roku 1998 (o 2,4 %).

- České aerolinie vyřadily z provozu poslední tři stroje ruské výroby **TU 154M**. Letadla odkoupily Baškirské aerolinie.

- Ve svém **novoročním projevu** hovořil letos prezident Havel o globalizaci. Řekl, že naše planeta se stává "jednotným a elektronicky propojeným informačním, komunikačním, finančním a obchodním prostorem, jímž se rychlostí světla šíří nejen zprávy, ale i miliardy dolarů, kulturní hodnoty i pahodnoty, dobré i špatné statky, dobré i špatné životní postoje. (...) Měli bychom chápat, že nejsme jen členy své rodiny, zaměstnanci či majiteli svého podniku, obyvateli své obce či svého města, příslušníky své profese, členy svého spolku či své strany a příslušníky svého národa, ale že jsme i obyvateli této Země ..." Vyjádřil víru v dobrý potenciál národa a popřál všem "velký návrat naděje - naděje do života osobního, do života naší země i do života celého lidského společenství!"

- Třidvacetiletá skupina **českých vojáků a hasičů** pomáhá od Nového roku odstraňovat následky smrti v departementu Marne. Původně měli ve Francii zůstat týden, ale vzhledem k tomu, že práce je dost a místní obyvatelé jejich výkonnost velice oceňují, se zřejmě zdrží celý měsíc.

Podle týdeníku Carolina a elektronického servisu Radia Praha -ms -

Výstava celoživotního díla Jiřího Koláře se koná od 20. prosince do 15. března ve Veletržním paláci v Praze.

Sem a (na)zpět

(pokračování z minulého čísla)

Petr Kolář

II.

První moravské kafe na hraničním přechodu v Mikulově bylo jakési nakyslé. Levné a nakyslé a bylo mým skutečným hraničním přechodem do Česka. Přiznávám, že jsem na něm vlastně zůstal trčet, české kafe mi připadá nakyslé dodnes a pořád si raději kupuju před českou hranicí jednu italskou značku. Vždycky, když mi začne docházet, nervózně hledám důvod k cestě z kyslého kafe ven.

Z Mikulova to šlo dále adventní krajinou v naší důvěrně známé paletě barev od černé až po skoro-bílou, hlavně ale v šedi - *Země zamyšlená*, vytanul mi cestou na mysl několikrát titul jedné knížky o jižních Čechách, přestože jsem byl na jižní Moravě. Provoz byl slabý, přemýšlelo se dobře. Před přiváděčem na dálnici okolo Brna mě najednou napadlo, že bych mohl projet městem, ať vidím, co se tu za léta změnilo. Je to koneckonců moravská a tedy i moje metropole!?

Bylo v ní jak po vyměření, asi důsledek předvánoč, usoudil jsem. Ale jinak vypadalo stejně zaprášené jako v šestaosmdesátém, když jsem tudy projížděl cestou na dovolenou v kosovském pohoří 'Prokletije'. Brno se nezměnilo, a bylo mi ho úplně líto. Jak se srovná s novou situací, do které se teď nevyhnutelně zřítí? Probere se ze své ospalosti nebo zaspí dobu? Jak tady žije církev? A taky vlastně náš jezuitský provinciál, vždyť tu přece bydlí kdesi v Kamenné ulici, že jsem na to nepomyslel dřív! V Kamenné - jenže na kterém čísle? Číslo jsem si nepamatoval. Ale co, někoho se zeptám a potom uvidím. Jestli se netrefím, vzdám to. Za pokus to stojí, když už jsem tady! Chvilku trvalo, než se na chodníku objevila brněnsky vypadající postava starší paní. Dovedla mi cestu ke Kamenné bez váhání a kupodivu velmi přesně popsát a když viděla francouzskou poznávací značku mého auta, napadlo ji dokonce zeptat se mě, kudy jsem do města vjel. Ukázalo se, že jsem Kamennou ulici jen těsně minul, stačilo vrátit se po vlastních stopách a v pravém okamžiku odbočit. Teprve dodatečně, v malé Kamenné uličce, mi začalo vrtat hlavou, kdo ta paní byla, že tak dobře znala i tenhle odlehlý kout města. Jsou tam hlavně malé domky, jezuitskou adresu jsem našel snadno. Otevřeli mi okamžitě, bylo jich tam snad deset a zrovna se radili. Nemohl jsem přijet ve vhodnějším okamžiku! Dojemné bylo setkání s Františkem Líznou, známým disidentem a mým jediným českým spolunovicem ještě z osmašedesátého roku v Rakousku. Dohodli jsme setkání 27. prosince, k oslavě sv. Jana, patrona našeho provinciála, už při prvním setkání se ale mluvilo o práci v Českém rozhlasu a než jsem se vydal na cestu zpět do Paříže, bylo rozhodnuto. Vrátím se do Československa a budu pracovat v Českém rozhlasu.

Zdrželi mě dlouho po obědě, a tak jsem na rodnou severní Moravu dorazil už skoro za tmy. V Místku, "svém" okresním městě, jsem dvakrát za sebou nenašel

správný výjezd na Ostravu z jediné místní silniční křižovatky, hodné toho jména. Obojí pro mě bylo nové, křižovatka s výjezdem i celá silnice, až do Ostravy. Stará, kostkami dlážděná Místecká, prostě zmizela, nebyla. Teď se jelo po nové, čtyřproudé silnici s neskutečně drkotavým povrchem, se kterým si neporadil ani zánovní VW Golf. Byla postavená na haldovině, které je Ostrava plná nad i pod zemí a já se po té černé hrázi bez jakékoliv vegetace a pod černým vánočním nebem šinul najednou pouhopouhou, váhavou čtyřicítkou. S tlukoucím srdcem jsem projel nejdříve kolem dýmající papírny a potom už přišla tabule s neskutečným nápisem "Paskov". Ale kromě něj nic nenasvědčovalo tomu, že bych opravdu byl v mém rodném Paskově, který jsem přes dvacet let exilu nosil v sobě a se kterým jsem se konečně měl znovu setkat. Vpravo, kde měl ležet, jsem rozeznal jen řadu nesmyslných, na venkově přímo groteskních paneláků. Pak zpoza nich vykuknul ještě důl Paskov, o kterém jsem věděl z dopisů, a najednou tu byla už tabule rudě přeškrtnutá, konec Paskova.

Dojel jsem na další výjezd, obrátil a jel ještě pomaleji zpět. Ani z této strany nebyl Paskov viditelnější, nakonec jsem ale ve tmě přece jen rozpoznal hřbitov: Cestu od něj ke kostelu snad nepřeložili? Sjel jsem ze silnice a dojel ke hřbitovu. Byl to on, i s cestou ke kostelu, jenže ta nemířila ke kostelu, ale kamsi mezi paneláky, musel jsem se dvakrát zeptat na cestu, než jsem dorazil na správnou adresu na Místecké, o které jsem si až do této chvíle myslel, že ji bezpečně znám ze všech stran. Už na mě čekali, okamžik prvního setkání měl opravdu historickou příchut', i na tom paskovském panelákovém sídlišti. Začínaly vánoce a v televizi už dávali, pro potěchu našich srdcí, to nejkrásnější, co se v cenzurovaných filmotékách dalo najít.

Po svátcích jsem ještě zajel do Ječné ulice v Praze, do dřívějšího sídla jezuitského provincialátu, na léta komunismu proměněného v Kněžský domov. Uživatelé z dob totality prý se užuž chystali provést generální opravu, ale teď, kdy se objevil na scéně pravoplatný majitel, mu (tedy jezuitům) ochotně tuto starost hodili na krk. Bylo to staveniště, ještě vlastně komunistické. Na něm jsem měl strávit první pražské roky mého života. Ač sám kdysi stavební dozor a člen investičního odboru, nedošlo mi hned, co to bude obnášet, a s elánem jsem začal připravovat stěhování na léto 1990, hned po skončení univerzitního roku v pařížském Centre Sèvres.

Pamětní deska Čechům a Slovákům padlým ve druhé světové válce ve Francii byla slavnostně odhalena 1. listopadu na hřbitově Père Lachaise. Desku věnovalo město Sezemice společně s okresem Pardubice. Slavnosti se kromě delegací ze Sezemic a Pardubic a Sdružení čs. dobrovolníků ve Francii zúčastnili představitelé obou velvyslanectví a krajanské spolky.

Sdružení čs. dobrovolníků ve Francii oslavilo osmdesát let svého trvání. V roce 1919 se oddělilo od České kolonie jako samostatná organizace.

Náboženství v reformních zemích východo (střední) Evropy.

Bůh v postkomunistické společnosti.

Pod tímto názvem vyšla na jaře roku 1999 obsáhlá studie sociologů P.M. Zulehnera (Rakousko) a M. Tomky (Maďarsko), založená na průzkumu, provedeném koncem roku 1997 v deseti zemích střední a východní Evropy. Na začátku roku 2000 a deset let po pádu komunismu je velmi zajímavé se podívat na situaci církví u nás i u sousedů, proto v mírně zkrácené verzi přinášíme recenzi knihy od P. Koláře.

Autoři studie zkoumali veřejné mínění reformních zemí, ke kterým se řadí také Česká republika, týkající se role církve ve zkoumaných zemích za komunismu, po jeho pádu a také úlohu náboženství ve společnosti i v životě jednotlivců této (jak říkají) komunistickým nečasem postižené části Evropy.

Studie namnoze jen systematicky dokumentuje skutečnosti, které nám jsou už známé nebo je aspoň tušíme; dvě z nich jsou ve světle nashromážděných konkrétních údajů obzvlášť zajímavé. (...)

První má kořeny hluboko v komunistické totalitě a je jejím přímým důsledkem. Je jí *likvidace všech společenských elit* v sociologickém smyslu tohoto slova a jmenovitě elit křesťanských a církevních. Všude, kde se komunisté chopili moci, usilovali, zvláště v první fázi jimi nastoleného režimu, o likvidaci církevních struktur, teologických učilišť, řádů, vydavatelství i jednotlivých křesťanských intelektuálů a umělců. Vytvořili atmosféru nejistoty a strachu z perzekuce u všech, kdo vykazovali takovéto "buržoazní sklony" či k nim tíhli. Výsledek byl dvojitý: cílená likvidace elit a na straně křesťanů a vedení křesťanských církví pak reakce, která měla podobu stále rozhodnějšího odmítání nově vznikajících či dosazených elit a spolupráce s nimi. Křesťanům se nedoporučovalo a mnohdy přímo zakazovalo pronikat do nich s odůvodněním, že to jsou místa akutního ohrožení jejich víry, což nebyl argument zcela neopodstatněný. Byla to ovšem církevní podpora oficiálního tlaku na křesťany, byť nechtěná a nepřímá. Vedla k vytvoření ghetta, vyčleňujícího věřící ze zlého světa, a k vytvoření příslušných modelů myšlení a celého životního stylu. To je nejhorší díl dědictví minulosti, které církev s sebou vleče do nové historické epochy po roce 1989. Církevní společenství žilo za těchto podmínek skoro výhradně z vřelých mezilidských vztahů uvnitř vymezené skupiny a z osobní zbožnosti. Už společná modlitba skupiny s sebou nesla určitá rizika a mohla budit v účastnících dojem podílu na nenásilné a proto přiměřené formě odporu vůči režimu. Tomka v jedné své loňské přednášce poznamenává, že po pádu komunismu byli - nevyhnutelně - členové narychlo obnovovaných elit vybíráni právě z tohoto prostředí, a tak bylo od samého počátku velmi ztíženo navazování otevřenějšího vztahu k civilní společnosti těchto zemí.

Církev postkomunistických zemí žije z velké části lidovou zbožností, je intelektuálně chudá a vynuceně tíhne k sebestřednosti jakožto důsledku policejního tlaku za totality. Její vztah k rozumové reflexi je váhavý, jako by v jejich zdech

ještě zcela nedozněla ozvěna někdejší nadávky “Ty intelektuále jeden!” Za těchto okolností nepřekvapuje podezíravost a někdy přímo pohrdání, kterým musí čelit její přemýšliví členové.

Druhým charakteristickým rysem postkomunistických církevních společenství je podle autorů studie skutečnost, že jsou většinou orientována předmoderně a tím bezradná ve vztahu k současnému společenskému pluralismu. Toto pojetí křesťanské víry a církve podle nich v postkomunistických zemích dále reprodukuje teologické fakulty, křesťanská media a běžné homilie v kostelích. Zvláště to platí o představách žádoucího vztahu mezi církví a státem dnes, po pádu komunismu. I tady je čitelný rukopis dlouhodobě působícího totalitního tlaku na církev, který jí vnutil poddanský, jednosměrný vztah jak k moci, tak ke společnosti. O nějaké výměně názorů za totality pochopitelně nemohlo být ani řeči, od církve se vyžadovala maximální poslušnost, za neustálého tlaku směrem k vyslovené kolaboraci. I uvnitř církve samotné, tedy mezi křesťany samotnými, se tak bohužel a zároveň logicky dostaly do pochodu podobné myšlenkové postupy. Ve jménu jednoty tváří v tvář mocnému nepříteli se skoro zcela zastavil obvyklý vnitrocírkevní dialog, vznikaly návyky a podvědomé reflexy, se kterými církev od vstupu do současné postkomunistické společnosti musí bojovat. Také izolace v době příprav, průběhu 2. vatikánského sněmu a v době pokoncilního vření tu sehrála svou úlohu. Druhá polovina 20. století byla v západní Evropě obdobím pronikavé sekularizace společnosti, na kterou tehdejší církev reagovala mimo jiné právě církevním sněmem. Bylo to období skutečné komunikace mezi církví a společností a právě tato občanská i křesťanská zkušenost postkomunistické části Evropy prostě schází. Současné nemalé potíže vyspělých západoevropských zemí a v nich existujících církví jsou pochopitelně vodou na mlýn sice opatrné (“nebyli jsme u toho”), nicméně časté a zřetelné kritiky celé pokoncilní zkušenosti ze strany východní Evropy (“je to stejně slepá ulička”).

Na první pohled se může zdát, že zatímco v komunistických zemích křesťanů ubylo pod komunistickým tlakem, dospěly západoevropské církve k témuž výsledku i bez komunismu. Proto na jejich současné boje pohlížejí mnozí středovýchodní křesťané se skepsí a s hlubokou nedůvěrou a kladou si přímo otázku, zda ta jejich postkomunistická církev není vlastně zdravější než ta západoevropská. Ve skutečnosti byl ovšem pokles religiozity v komunistickém světě daleko drastičtější než na západě a ani určitý nárůst její prestiže po pádu komunismu nedokázal pozvednout jeho religiozitu na úroveň západoevropských zemí. Tomka se domnívá, že jeden z významných rozdílů spočívá v důvodech této dekristianizace tady a tam. Zatímco na západě byla jejím motorem už zmíněná sekularizace, spojená s nárůstem autonomie individua, diferenciací a segmentací celé společnosti s následnou ztrátou společenských funkcí náboženství a církví, jde v postkomunistické společnosti spíše o společenský rozklad a duchovní bezvládu ve společnosti i v církvi. Dnes, kdy je postkomunistická společnost stále úžeji propojena se Západem, to podle něj povede k podobnému vývoji, jakým západní Evropa prošla po válce. Skromné náboženské oživení by tu podle jeho názoru mohlo nějakou dobu koexistovat s postupující sekularizací, kterou viditelně pokládá za nevyhnutelnou. Obě tendence by působily

protisměrně a jedna druhou by pak těžko předvídatelným způsobem neutralizovala či naopak stimulovala.

Je známo, že religiozita Čechů patří k nejnižším na světě a v průzkumu tento fakt dokládá hned první srovnávací tabulka: 73% lidí se u nás necítí spojeno s žádným křesťanským vyznáním, což je procento, se kterým může úspěšně soutěžit jen bývalá NDR (72%) a ze zcela jiných pozic Ukrajina (68%). Další Maďarsko už vykazuje "jen" 40% a Polsko pouhých 7%. Za těchto okolností není divu, že česká společnost vykazuje ze všech zkoumaných zemí nejnižší stupeň důvěry ve schopnost církve přispívat k řešení nových problémů, které musí společnost řešit od pádu komunismu. Bývalí občané NDR jí sice přisuzují srovnatelně nižší míru kompetence, ale přejí si velice, aby se přece jen ke společenským otázkám vyjadřovala, zatímco Češi jí toto právo přímo upírají.

Mezi desítkami dalších údajů se objevují ale i více či méně velká překvapení, ke kterým patří například skutečnost, že angažovanost je právě u nás považována za nejcharakterističtější vlastnost křesťanů. Překvapivě působí i zjištění, že jsme zemí s nejvyšším procentem lidí, křesťanů i nekřesťanů, přesvědčených o tom, že podstatnou součástí křesťanství je její církevní organizace a tedy instituce. Vzdělanou u nás od náboženství neodvádí, jak si mnozí stále ještě myslí, ale naopak spíše vzbuzuje zájem o ně! Česká společnost působí v rozboru jako místo krajních, nikoliv ale jednoznačně orientovaných postojů. Více než třetina Čechů si přeje, aby se církve samofinancovala, v tomto ohledu nás ale předčí nejen bývalá NDR, nýbrž i Slováci. Přímo do očí bijící je srovnání jednotlivých zemí co do vývoje religiozity v rodinách. Jen NDR vykazuje její pokles po převzetí moci komunisty podobným skokem jako naše společnost. Je pravda, že už skoro 20 % dnešních šedesátníků mělo v předválečném Československu rodiče bez vyznání, zatímco všude jinde jich bylo méně než 10 %. Dnes ale mají dvacetiletí u nás a také v bývalé NDR ve třech případech z pěti, tedy v 60 % případů rodiče bez náboženského zakotvení, zatímco v Maďarsku je jich stále méně než 10 % a oproti dnešním třicátníkům toto procento dokonce ještě mírně pokleslo! Naše odolnost vůči totalitnímu tlaku byla na tomto poli mimořádně nízká.

Ve své přednášce pro experty Evropské unie M. Tomka použil data průzkumu k sestavení grafu, který můžeme pokládat za memento pro křesťany a křesťanské církve v celé postkomunistické Evropě, třebaže jde o znázornění situace v Maďarsku, která se v mnoha směrech liší třeba od situace u nás. Shrnuje totiž následky totality pro křesťany v zemi, která tomuto násilnickému režimu odolávala v mnoha směrech lépe než my - a přesto : V městském obyvatelstvu pod 50 let, které tvoří v Maďarsku 37 % celkové populace, tvoří praktikující křesťané jen 5,6 %, zatímco ve venkovském obyvatelstvu nad 50 let činí jejich podíl 37,3 %! Celosvětová tendence rychlého zmenšování počtu lidí, pracujících v zemědělství, se nám sotva vyhne, a tak vyvstává otázka, jak tímto předvídatelným úskalím proloupí církve v naší části Evropy.

V současnosti pracuje v maďarském zemědělství ještě 17 % dospělého obyvatelstva země. Ve vyspělých zemích západního světa je to ale jen okolo 5 %! Přitom už dnes mají i v naší části Evropy rozhodující vliv na dění v zemi města,

v nichž je soustředěna většina inteligence i příležitostí pro její výchovu. Právě tady jsou ale křesťané zastoupeni velmi slabě a celá církev se tak ocitá na okraji dění. Její společenský vliv je na prahu nové éry nevelký. Je to dračí setba komunismu, která teprve teď začíná vzházet, je to ale také výzva k odhodlané práci uvnitř církve na zlepšení této nepříznivé situace.

Cena sociologických rozborů není, jak známo, v jednotlivých, bodových výsledcích, ale spíše v tendencích, které mohou být odhaleny jejich opakovaným prováděním. Přesto i první vlaštovka rakousko - maďarského původu něco o stavu věcí veřejných i církevních u nás napovídá a její cena by mohla v budoucnosti narůstat - pokud se v podobných průzkumech bude pokračovat.

P. Kolář

**Emeritní opat želivského kláštera Otec
Vít Bohumil Tajovský**

zemřel dne 11. prosince. Bylo mu 87 let. - Otec Tajovský byl odsouzen v neblaze proslulém procesu, vykonstruovaném na základě "čihoštského zázraku", a dlouhá léta vězněn. Po amnestii v roce 1960 pracoval jako dělník a topič, a přitom se věnoval podzemní církvi. V roce 1990 se mohl vrátit na opatství v Želivě. - Naše Misie mu vděčí za možnost českých mší, protože umožnil P. Medovi, který je členem želivské kanonie, dojíždění sem k nám do Paříže.

Václav Umlauf

přijal v Brně dne 3. prosince 1999 jáhenské svěcení. Ať mu Pán Bůh požehná!
Blahopřejeme!

V projevu k účastníkům mezinárodního sympozia o Mistru Janu Husovi, které se konalo v prosinci ve Vatikánu, Jan Pavel II řekl: "Na prahu velkého jubilea roku 2000 chci vyjádřit hlubokou lítost nad krutou smrtí Jana Husa, která se stala zdrojem mnohých konfliktů a rozdělení v myslích a srdcích českého národa."

Milí čtenáři

držíte v rukou poslední číslo Oběžníku.

Přestože někteří z vás ochotně nabízeli pomoc, nikdo si netroufal převzít zodpovědnost za celé vydávání. Nový redaktor se nenašel a tím je rozhodnuto.

Zbývá poděkovat všem, kdo se na přípravě a rozesílání Oběžníků podíleli. Pro redakci to bylo pěkné dobrodružství a zažili jsme velice hezká setkání se čtenáři, ať v dopisech, nebo osobně. Díky za ně! Těšilo nás Oběžník psát, snad i vás těšilo ho číst. Teď, ve svých třiceti letech a na konci tohoto tisíciletí, odchází na odpočinek. Život jde dál a těšme se na další dobrodružství, s Boží pomocí.

Zbývá ještě rozhodnout, co s penězi, které jsou v pokladně. Jak uvidíte z následující podrobné zprávy, je jich poměrně dost. Věnovali jste je na Oběžník a Misii; Oběžník končí a co bude s Misíí, se dá těžko říci. Protože tedy peníze nemohou být použity tak, jak jste si přáli, je potřeba rozhodnout, co tedy s nimi. Otec Kolář si přeje, abychom se k tomu vyjádřili. **NEVÁHEJTE POSLAT SVOJE NAVRHY** na adresu Misie, případně je předat při příští mši (29. ledna 2000), pokud možno písemně, abychom je zase my mohli předat Otci Kolářovi.

Jak víte, pokladna Misie je z praktických důvodů rozdělena na dvě části. První z nich, tzv. Pokladna č.1, je uložena na poštovním kontě, spravuje ji Otec Kolář a jsou v ní peníze, které byly zaslány šeky či převody na Mission Catholique Tchèque. Platí se z ní poštovné za rozesílání Oběžníků po Francii. - Stav Pokladny č.1 činí k 31.12.1999 15.961 franků a 82 centimů. - Druhá část pokladny, tzv. Pokladna č.2, byla vytvořena po odchodu Otce Koláře do Prahy, a to proto, aby byla část peněz snadno a rychle přístupná zde na místě. Manipulace s penězi z poštovního konta (Pokladna č.1) je totiž těžkopádná: podpisové právo má jedině Otec Kolář, vystavení šeku (například na zaplacení tisku Oběžníku) by se muselo vyřizovat přes Prahu. Do Pokladny č.2 jdou peníze ze sbírek a peníze přímo předané M. Stránské. Z Pokladny č.2 se platí tisk Oběžníků, poštovné za posílání Oběžníku do ciziny a drobné výdaje (obálky, fotokopie). Účty Pokladny č.2 jsou na požádání přístupny k nahlédnutí u Marie Stránské. K 31.12.1999 činí stav Pokladny č.2 2324 Frs a 42 centimů. Celkové "jmění" Misie je tedy 18186,24 franků! A dovolte mi, jako pokladnici a člence farní rady, ještě malou poznámku: Díky Vaší štědrosti Misie nejen neměla finanční potíže, ale jak vidíte, ještě bohatě zbylo. Mívali jsme starosti s ledasčím, s penězi nikdy. A "poklad", který je na kontě, má svůj protějšek v nebesích, to je na něm to nejlepší.

ANTONÍN CHITTUSSI: LANDES. (Ještě před vichřicí ...)

POZOR!!! NEPŘEHLÉDNĚTE DŮLEŽITOU ZPRÁVU NA PŘEDCHOZÍ STRANĚ!!!!

Náš program:

V SOBOTU 29. LEDNA 2000 VE ČTVRT NA ŠEST VEČER (17H15) BUDE
PRO NÁS SLOUŽIT P. JAKUB MED V KAPLI DOMU CENTRE SEVRES
35, RUE DE SEVRES, 5. PATRO, 75006 PARIS, M° SEVRES-BABYLONE
ČESKOU MŠI SV.

Po mši setkání v obvyklém sále v přízemí.

Jako nedoručitelný se nám vrátil Oběžník od těchto adresátů:

K. Buňatová	75019 PARIS	G. Langer	93100 MONTREUIL
L. Kriz	77770 CHARENTTES	E. Kubiová	77480 BRAY SUR SEINE

Na Českou katolickou misií a na Oběžník přispěli:

Bílek *Maignet* *Auerhanová* *Stany*

Všem dárcům i všem, kdo věnovali svůj čas a energii upřímně PÁN BŮH ZAPLAŤ!

Redakce: J. Machová, M. Stránská. Adresa redakce: Mission Catholique Tchèque,
35bis, rue de Sèvres, 75006 Paris, e-mail jan.stransky@wanadoo.fr. Uzávěrka
tohoto čísla 12. 1. 2000.

OBĚŽNÍK - bulletin de la Mission Catholique Tchèque de la région parisienne
Certificat d'inscription n° 52316

Périodique paraissant 6 fois par an, abonnement : 20 F

Editeur responsable : P. Petr Kolar SJ - 35bis, rue de Sèvres, 75006 PARIS

Les abonnements par chèque à l'adresse :

MISSION CATHOLIQUE TCHÈQUE, CCP 20 138 63 M Paris